

was introduced to the council, and a special department, called a fundraising table, was established at the chancellery to keep records on these issues. The powers of Kyiv Educational District Curator's Council member to manage funds and estates included: caring about the most effective management of St. Volodymyr University and district colleges estates, obtaining as much profit as possible, protecting peasants from being oppressed by leaseholders and others, gradually improving estates conditions, timely and accurately implementing all government orders on real estate of the university and district colleges; controlling the proper university estate manager's performance of his duties, the timely and full rent, quitrent and other payments; protecting estates from all claims and supervising the integrity and inviolability of their borders; supervising the maintenance of accounting documents on university and district college capitals and funds, timely interest and annual fee payments, proper capital provision, proper storage of existing documents with their replenishment if necessary; protection of university and district college funds from all claims and all appeals against them.

It was further stated that the structure of the estates belonged to the Kyiv Educational District institutions and the order of their management had been changing regarding the centralizing government policy. As a result, the Kyiv Educational District Curator's Council member position for fundraising affairs lost its original significance and was abolished in 1881.

Key words: Curator's council of educational district, Kyiv Educational District, education institutions, Education Commission, education fund, fundraising table.

УДК 373:3.015.311:811.161.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.79.1.06>

Барнич О. В., Кравченко І. М., Мамчиц О. Б.

ТВОРЧА УЧНІВСЬКА ІМПРОВІЗАЦІЯ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

У статті висвітлено проблему, що стосується значення творчої учнівської імпровізації для розвитку емоційного інтелекту здобувачів освіти Нової української школи. Здійснено комплексний аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури, результатом якого була констатація того факту, що проблема творчої учнівської імпровізації на уроках читання потребує більш детального дослідження, оскільки досі не є достатньо вивченою. Незважаючи на її актуальність і соціальну детермінованість, зумовлену викликами сучасного суспільства та специфікою реформування початкової ланки освіти, особливу увагу приділено поняттю “емоційний інтелект” у взаємозв'язку із творчою імпровізацією в різних її варіантах. Обґрунтовано значення творчої учнівської імпровізації на уроках читання для поліспектрального вияву емоцій, уміння ними керувати та передбачати емоційну реакцію інших крізь призму індивідуального емоційного досвіду учнів. Належну увагу приділено поняттям “імпровізація”, “творча учнівська імпровізація”, зазначено чинники, що блокують її вияв на уроках читання і не тільки, у позаурочний час. Запропоновано шляхи подолання імпровізаційної інертності здобувачів освіти за допомогою власного емоційного інтелекту. Адже вчителю необхідно так само відчувати емоційний стан дитини та знаходити важелі оптимального впливу на формування емоційного комфорту у класі, організації командної чи індивідуальної роботи на засадах дитиноцентризму та поваги до почуттів кожної дитини. Детально розглянуто класифікацію учнівських імпровізацій (музична, образотворча, театральна-драматична) та практичні способи їх використання на уроках читання в початкових класах Нової української школи на прикладі конкретних текстів із сучасного підручника для початкової школи. Запропоновано дієві способи актуалізації емоційного інтелекту через різноманітні форми реалізації імпровізації на уроках читання. Досягнуто мету дослідження завдяки аргументованому обґрунтуванню значення творчої учнівської імпровізації на уроках читання як напрямку для розвитку емоційного інтелекту молодших школярів у Новій українській школі, окресленню видів учнівської імпровізації та специфіки їх використання на уроках читання.

Ключові слова: творча учнівська імпровізація, емоційний інтелект, молодші школярі, НУШ, урок читання.

Сучасний етап розвитку суспільства визначається переходом від індустріального до інформаційного, оскільки нині активно розвиваються новітні інформаційні технології, люди вибудовують власну поведінку на основі отриманої інформації, вчать фільтрувати її. Інформація є ефективним методом впливу на формування соціальної, моральної, громадянської позицій. На цьому тлі можемо спостерігати й істотні зміни в поведінці, світосприйнятті дітей ХХІ століття. Вони усвідомлюють себе важливою й органічною частиною всього живого, є творчими, активними, емоційними, не бояться висловитися, навпаки, прагнуть змінюватися і змінювати світ навколо. Поява такого “нового” учня у школі кидає нові виклики освіті, яка має забезпечити креативний едукативний простір для навчання та розвитку.

З огляду на це в типовій програмі початкової освіти, виданої під керівництвом Р. Б. Шияна (2019 р.), додано нову змістову лінію “Театралізуємо”, яка передбачає “залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого мислення, самосвідомості й самоефективності, уміння мобілізувати інших, ініціативності, уміння долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами” [7, с. 6]. Так, маємо зробити висновок, що важливим компонентом виховання

і розвитку сучасності успішної особистості є вміння керувати собою, своїм внутрішнім станом, виражати власні емоції, сприймати й розуміти емоційні стани інших. Індикатором цього є рівень розвитку емоційного інтелекту.

Емоційний інтелект як предмет наукових досліджень вивчається у працях вітчизняних та закордонних учених, серед яких: О. Власова, С. Дерев'янка, Е. Носенко, М. Манойлова, Д. Люсін, В. Зарицька, Д. Голман (Daniel Goleman), Д. Карузо (David Caruso), Р. Бар-Он (Reuven Bar-On), Дж. Майер (John Mayer), П. Саловей (Peter Salovey), Г. Гарднер (Howard Gardner). Особливості емоційно-почуттєвої сфери особистості досліджували І. Бех, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, Г. Ващенко, О. Чебикін, А. Ребер (Arthur Reber), Е. Клапаред (Edouard Claparede) та інші.

Найчастіше поняття “імпровізація на уроці” стосується особистості вчителя, що виявляється в умінні швидко реагувати на спонтанні запитання учнів, оперативно, за потреби, змінювати навчальні завдання тощо. Однак розкриттю поняття “творча учнівська імпровізація” на уроках читання уваги майже не приділено. Питанню щодо розвитку імпровізаційної музичної діяльності було присвячено роботи Л. Мун, В. Шпаковської. Аспекти театральної та сценічної імпровізації аналізували Н. Рождественська, А. Гребьонкін, М. Туманішвілі й інші. Новатором напряму творчої учнівської імпровізації в Україні стала вчителька літератури В. Концева.

Мета статті – обґрунтувати значення творчої учнівської імпровізації на уроках читання як напряму для розвитку емоційного інтелекту молодших школярів у Новій українській школі (далі – НУШ); на основі узагальнення отриманої інформації окреслити види учнівської імпровізації та специфіку їх використання на уроках читання в Новій українській школі.

Методологічною основою статті є концептуальні засади дитиноцентризму, зорієнтованості на емоційну сферу здобувача освіти, що їх висвітлено в Концепції Нової української школи.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше проаналізовано можливості творчої учнівської імпровізації для розвитку емоційного інтелекту учнів на уроках читання в НУШ.

Психологія молодших школярів констатує, що саме у віці 6–10 років учні прагнуть самовиражатися за допомогою різноманітних видів мистецтва, зокрема в музичному, образотворчому (художньому), театральном-драматичному. Наочно-образне мислення, розвинена уява і фантазія, мимовільна увага є загальними віковими особливостями учнів початкових класів, на які має спиратися вчитель, коли конструє урок. Ці особливості зумовлюють те, що вчителю на уроках варто вдаватися до ігор-драматизацій, інсценувань, ситуаційно-рольових ігор, уроків-мандрівок тощо, оскільки такі форми роботи викликають у дітей емоції, вимагають від них емоційного відгуку на те, що відбувається, а отже, сприяють розвитку емоційного інтелекту.

Ю. Бреус визначає емоційний інтелект як “здатність людини до усвідомлення, прийняття й регуляції емоційних станів і почуттів інших людей та самої себе” [1, с. 6]. Розвиток такої здатності є соціально зумовленим явищем, адже сучасний світ вимагає від людини бути стресо- й емоційностійкою, водночас емпатійною, здатною до співчуття. Людина, яка має високий рівень емоційного інтелекту, володіє емоційною компетентністю, що, у свою чергу, є “сукупністю знань, умінь і навичок, які дають змогу ухвалювати адекватні рішення та діяти на основі результатів інтелектуальної обробки зовнішньої та внутрішньої емоційної інформації” [1, с. 7].

Для розвитку емоційного інтелекту школяра початкових класів учитель може також використовувати творчі імпровізації, які є однією з форм роботи на уроках читання. Адже саме вони розкривають якнайширше емоційний потенціал через опрацювання різножанрових творів, аналіз учинків героїв, вироблення власної думки, сприйняття тієї чи іншої ситуації. Організований належним чином емоційно-експресивний вплив має найбільше шансів на подальше творче вираження, співтворчість автора і читача, оскільки актуалізує попередній чуттєвий досвід дитини [2, с. 60]. Практично весь матеріал для читання в початковій школі є емоційно насиченим, занурює читача у проблеми героїв, переживання яких є зрозумілими та близькими для молодшого школяра. Використання творчих імпровізацій на уроках читання є особливим видом діяльності, який потребує від учня повного “включення” в усвідомлення літературного образу.

Термін “імпровізація” походить від латинського (*improvises* – “непередбачуваний”, *ex improvise* – “без підготовки”) і вказує на раптовість як на головну ознаку процесу імпровізації [3, с. 150]. Багато дослідників виділяють імпровізацію як ефективну складову частину творчості, хоча і визначають місце імпровізації по-різному. Наприклад, Л. Мун вважає, що імпровізація є одним із компонентів творчості. Імпровізація, на думку Б. Руніна, є навіть не компонентом, а основою творчості, або “першотворчістю”. У ній у стислому вигляді наявні всі етапи творчого процесу [6, с. 104]. Учнівська імпровізація на уроці – це вид творчої, пізнавальної діяльності, яка не має стандартного плану розвитку подій та рамок у самовираженні; це створення учнями творчого продукту без попередньої підготовки під умілим керівництвом учителя. Вона, безперечно, викликає емоції в учнів, мотивує до виконання навчальних завдань, робить урок більш динамічним і цікавим шляхом створення психологічно комфортної атмосфери у класі. Учнівська імпровізація змушує менше міркувати, натомість більше відчувати і прислухатися до себе.

Однак часто школярі відчувають страх, зникаючість, сором'язливість, невпевненість у собі тощо. Така реакція є абсолютно нормальною, адже учні звикли виконувати навчальні завдання репродуктивного харак-

теру за зразком. У цьому разі вчителю варто поступово привчати дітей до імпровізації, пояснювати, що кожна людина щодня вдається до цієї діяльності. Учнівська імпровізація на уроках читання не передбачає зображення художньо складних малюнків чи ідеального музикування, адже її метою є розвиток інтересу до творчості та заохочення до самого процесу читання. Учням не потрібно мати певні музичні чи театральні здібності для творчої імпровізації, важливо “спіймати” свій емоційний стан та правильно дібрати чи то колір фарби, чи то будь-який пластичний рух. Проте за умови майстерної організації і проведення учнівських імпровізацій учителем можливе розкриття емоційного потенціалу школярів, їхніх імпровізаційних здібностей, які розглядаються як “творчі здібності, індивідуально-психологічні особливості, що визначають успішність ухвалення оперативних рішень і можливість моментально їх реалізувати в тій чи іншій дії” [6, с. 105]. Учитель має обов’язково підтримувати учнів, підбадьорювати, допомагати їм, адже можна знати назви емоцій “сум”, “радість”, “злість”, але не знати, як виразити “співчуття” за допомогою музики, який колір найкраще розкриє “здивування” і як показати “захоплення” через рух.

Такий підхід дозволяє навчити школярів довіряти собі, вірити у свої сили, бачити тонкість природи своїх однолітків, аналізувати результати імпровізації, ідентифікувати власні та чужі емоції, приборкувати їх, а головне – дозволяє “вимкнути” мозок і дати волю емоціям, звільнитися від негативу. Отже, творча учнівська імпровізація позитивно впливає на формування імпровізаційних здібностей, навичок акторської майстерності, культури мовлення і спілкування, сприяє розвитку емоційного інтелекту, уміння співпрацювати, а також націлена на подолання страху перед виступами перед аудиторією.

Розглянемо детальніше види учнівських імпровізацій та способи їх застосування на уроках читання в початкових класах на прикладі програмового матеріалу підручника О. Савченко для 3-го класу “Українська мова та читання” [5].

Музична імпровізація. Є досить цікавою та простою формою роботи для учнів початкових класів, оскільки не вимагає від них знань із теорії музики та практичних умінь гри на інструментах. Нині є безліч різноманітних простих дитячих інструментів для елементарного музикування, наприклад: ксилофон, металофон, барабан, маракаси, бубонці, сопілка, кастаньети, бубон, дзвіночки, трикутник, дощовиця тощо. Школярі з великим азартом і бажанням опановують гру на них за досить короткий час. Можна навіть використовувати повсякденні звуки, як-от: стук пальцями об парту, плеск у долоні, шурхіт обкладинки зошита тощо.

Як залучити початківців до музичної імпровізації на уроках читання покажемо на прикладі казки Анатолія Дімарова “Для чого людині серце” (с. 93–97):

1. Спробуйте передати за допомогою музики атмосферу казки? Яка за характером музика підійшла б? Чому?

2. Які музичні інструменти ви використаєте для того, щоб зіграти мелодію для дівчинки, яка плаче в лісі? Яка це буде музика за настроєм?

3. Простежте, чи змінювався настрій дерев’яного чоловічка протягом казки? Передайте за допомогою інструментів настрої героя на початку казки, під час зустрічі з дівчинкою, з лікарем, коли побачив у лісі хлопчика, у кінці казки. Які зміни ви помітили?

У підсумку можемо сказати, що музична імпровізація, безсумнівно, відіграє неабияку роль у розвитку вміння перейматися внутрішнім світом героя, загальною атмосферою твору, уміння вичлени з образу і зрозуміти потрібні емоції, а також є потужним поштовхом до розкриття творчого потенціалу учнів.

Образотворча імпровізація. Полягає в зображенні на папері власних емоцій від прочитаного, їхньої динаміки змін упродовж розвитку сюжету за допомогою кольору, форми, довжини, насиченості кольору тощо. Отже, учні після ознайомлення, наприклад, з віршем Мар’яни Савки “Запах Різдва” (с. 76) мають зобразити свій настрій, ставлення, емоції, які викликав вірш. Для цього школярі малюють криві, лінії, кола, фігури тощо, обирають ті кольори, які відгукуються в дитині у процесі читання вірша. З метою найкращої організації вчитель може прочитати вірш повторно тоді, коли учні малюють. Учителю варто пояснити, що не потрібно зображувати сюжет, події, героїв вірша, тобто ілюстрацію до нього, а треба малювати на підсвідомості свій внутрішній стан. Можна запропонувати учням малювати із заплющеними очима, надаючи руці можливість рухатися вільно. Однозначно, результати будуть цікавими, оскільки емоційний відгук від вірша в дітей буде різним: хтось зобразить блакитні кола, немов завірюхи, на сірому тлі, хтось – жовті лінії із золотими відблисками, а хтось – хаотичні бризки різнокольорової фарби. Наприкінці уроку можна створити виставку учнівських творчих робіт, завдяки якій школярі зможуть наочно побачити, наскільки різними бувають людські почуття, емоції, смаки, погляди на однаковий твір. Окрім зображення власних емоцій, корисно пропонувати учням зобразити загальний емоційний настрій твору або емоції літературних героїв у той чи інший момент у сюжеті.

Вимагати від учнів пояснень щодо намальованого не варто, адже образотворча імпровізація є творчим поривом, миттєвою іскрою, яка виливається на папір. Однак якщо учні мають таке бажання, необхідно їх заохочувати до цього, оскільки це спонукає говорити про свої відчуття від прочитаного, розвиває вміння розпізнавати й ідентифікувати власні емоції, сприяє розширенню активного словника молодшого школяра. Загалом образотворча імпровізація є ефективним засобом формування в особистості учня мистецьких нахилів і вподобань, сприяє креативному її розвитку, формуванню абстрактного бачення звичайних речей.

Театральньо-драматична імпрровізація. Має неабиякий вплив на емоційно-почуттєву сферу школяра, знімає напругу, скутість у діях, оскільки дитина, коли перебуває в образі когось, може зробити щось таке, на що в реальному житті не наважується, соромиться. Така імпрровізація є стимулом випробувати власну художню уяву, фантазію, навчитися “відчувати” слово.

Важливо правильно трактувати дефініцію понять “театральньо-драматична імпрровізація” та “театралізація”. Театралізація – пристосування твору для подання на сцені театру, надання йому театральних властивостей. Театралізація оповідань передбачає попередню роботу з літературним твором. Діти мають чітко усвідомлювати: де і коли відбуваються події – відобразити це в декораціях і костюмах, якими є персонажі твору – вчитися передавати їхні риси характеру жестами, мімікою, голосом [4]. Натомість театральньо-драматична учнівська імпрровізація характеризується непередбачуваністю, спонтанністю й існує за принципом “тут і зараз”. Її прерогативою є те, що вона вчить моделювання різноманітних життєвих ситуацій, розуміння й ідентифікації емоцій і емоційних станів, сприяє набуттю емоційного досвіду та розвитку емоційного інтелекту.

Можливі такі варіанти використання театральньо-драматичної імпрровізації на уроках читання:

1. “Оживлення”. Метою є відтворення атмосфери літературного твору за допомогою пластики тіла, звуків, рухів, слів тощо. Діти приміряють на себе образи живої і неживої природи, надають їм конкретної форми. Наприклад, після ознайомлення з віршем Лесі Українки “Плине білий човник, хвилечка колише <...>” (с. 125), учні оживлюють собою описану природу таким чином, як їм це підказують емоції. Так, перший учень виходить і, уявляючи себе човником, який колише хвилі, гоїдається в боки; другий учень виходить слідом і “стає” вітром, повільно дмухає; третій учень – хмаринка, тож він літає за човником, розправляє невидимі крила тощо. Усі учні не зупиняються, а зациклюють свою дію чи звук. Подібні асоціації в учнів можуть відрізнятися, тому вкрай важливо знайти баланс, щоби створити ніби “живу” картину, де все перебуває в русі. Така імпрровізація дає змогу школярам якнайглибше відчувати дух вірша.

2. “Якби я <...>”. Така форма роботи дозволяє “увійти” в певний літературний образ, зануритися у внутрішній світ героя та передбачити його дії чи емоції на подію, репліку, яких немає. Отже, клас може придумати нові повороти в сюжеті чи альтернативну кінцівку, спроектувати поведінку, настрої героїв на ці зміни. Пояснимо, як це працює, на прикладі оповідання Василя Сухомлинського “Спляча книга” (с. 34–35). Після ознайомлення з ним і опрацювання учням пропонується стати героями твору, наприклад Книгою, і показати її реакцію на те, чого не було. За сюжетом Книгу ніхто не читав, через що вона дуже сумувала, тож учитель ставить перед учнем таке завдання: “Уяви, що зрештою Книгу взяв почитати хлопчик. Як відреагувала на це Книга, яку не брали до рук багато років? Які емоції вона відчула?”. Учень, як справжній актор, показує невеличку імпрровізовану сценку.

Висновки. Отже, залучення учнів до творчої імпрровізації на уроках читання відкриває перед ними широкий простір для самовираження, самореалізації, налаштування на позитив, задоволення соціальних потреб, насичення емоціями. Уміле керівництво означеною діяльністю забезпечить оптимальний розвиток емоційної сфери здобувача освіти, його емпатійності, емоційного інтелекту.

Проблема творчої учнівської імпрровізації на уроках читання в Новій українській школі у взаємозв’язку з розвитком емоційного інтелекту здобувачів освіти не є достатньо дослідженою, тож здійснений нами науковий пошук не вичерпує проблеми і потребує подальшого детальнішого проведення, що й визначає його перспективи.

Використана література:

1. Бреус Ю. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності керівника закладу середньої освіти : навчальний посібник. Київ : ДП “НВЦ “Пріоритети””, 2016, 36 с.
2. Барнич О. Аналіз полікомпонентного потенціалу художньої спадщини В. О. Сухомлинського як засобу підготовки майбутніх фахівців до морально-творчого розвитку учнів. *Новий Колегіум* : науковий інформаційний журнал. Харків : ХНУРЕ, 2014. № 2 (76). С. 58–63.
3. Денисюк І. Художня імпрровізація як засіб формування мистецьких уподобань учнів основної школи у сфері музичного мистецтва. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2016. Вип. 20 (1). С. 145–155.
4. Юрченко О. Театр на уроці: практикум для початкової школи. *ГС “Освіторія Медіа”*. 2019. URL: <https://osvitoria.media/experience/teatr-na-urotsi-praktykum-dlya-rochatkovoyi-shkoly/> (дата звернення: 10.02.2021).
5. Савченко О. Українська мова та читання : підручник для 3-го класу ЗЗСО : у 2-х ч. Київ : УОВЦ “Оріон”, 2020. Ч. 2. 160 с.
6. Іванова О., Холоденко В. Сутність та зміст поняття “здатність до імпрровізації”. *Проблеми сучасної мистецької освіти* : матеріали Звітно-наукової конференції студентів факультету мистецтв ім. А. Авдієвського. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 14. С. 99–106.
7. Типова освітня програма початкової освіти під керівництвом Р. Б. Шияна. Цикл ІІ (3–4 класи). 2019. 68 с.

References:

1. Breus Yu. (2016) Rol emotsiinoho intelektu v profesiinii diialnosti kerivnyka zakladu serednoi osvity : navch. posibnyk [The role of emotional intelligence in the professional activity of the head of a secondary education institution]. Kyiv : DP “NVTs “Priorityty””, 36 s [in Ukrainian].
2. Varnych O. V. (2014) Analiz polikomponentnoho potentsialu khudozhnoi spadshchyny V. O. Sukhomlynskoho yak zasobu pidhotovky maibutnix fakhivtsiv do moralno-tvorchoho rozvytku uchniv [Analysis of the multicomponent potential of artistic heritage V. O. Sukhomlinsky as a means of training future professionals for moral and creative development of students]. Naukovyi informatsiyni zhurnal “Novyi Kolehium”. Kharkiv: KhNURE. 2 (76). S. 58–63 [in Ukrainian].

3. Denysiuk I. S. (2016) Khudozhnia improvizatsiia yak zasib formuvannia mystetskykh upodoban uchniv osnovnoi shkoly u sferi muzychnoho mystetstva [Artistic improvisation as a means of forming the artistic preferences of primary school students in the field of music]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*. Vyp. 20 (1). S. 145–155 [in Ukrainian].
4. Yurchenko O. (2019) Teatr na urotsi: praktykum dlia pochatkovoï shkoly [Theater in class: a workshop for primary school]. HS “Osvitornia Media”. URL: <https://osvitoria.media/experience/teatr-na-uropsi-praktykum-dlya-pochatkovoyi-shkoly/> (data zvernennia: 10.02.2021).
5. *Ukrainska mova ta chytannia : Pidruchnyk dlia 3 klasu ZZSO (u 2-kh chastynakh)* (2020) [Ukrainian language and reading : Textbook for 3rd grade ZZSO (in 2 parts)] : Chastyna 2 // O. Ya. Savchenko. Kyiv : UOVTS “Orion”. 160 s [in Ukrainian].
6. Ivanova O., Kholodenko V. (2019) Sutnist ta zmist poniattia “zdatnist do improvizatsii” [The essence and content of the concept of “ability to improvise”]. *Problemy suchasnoi mystetskoï osvity : materialy zvitno-naukovoï konferentsii studentiv Fakultetu mystetstv im. A. Avdiievskoho*. Kyiv : NPU im. M. P. Drahomanova. Vyp. 14. S. 99–106 [in Ukrainian].
7. *Typova osvithnia prohrama pochatkovoï osvity* (2019) [A typical educational program of primary education] pid kerivnytstvom Shyiana R. B. Tsykl II (3–4 klasy). 68 s [in Ukrainian].

Barnych O. V., Kravchenko I. M., Mamchych O. B. Creative pupil improvisation in reading lessons as a way to development of emotional intelligence of primary schoolchildren in New Ukrainian School

The article deals with the problem of the creative pupil improvisation importance for the development of emotional intelligence of applicants for education at the New Ukrainian School. A comprehensive analysis of psychological, pedagogical and methodological literature was carried out, which resulted in the statement that the problem of creative pupil improvisation in reading lessons requires more detailed research, as it is still not sufficiently studied, despite its relevance, modernity and social determinism, conditioned by the challenges of modern society and the specifics of primary education reforming. Particular attention is paid to the concept of “emotional intelligence” in conjunction with creative improvisation in its various forms. The importance of creative pupil improvisation in reading lessons for polyspectral expression of emotions, the ability to control them and predict the emotional reaction of others through the prism of pupils individual emotional experience is substantiated. Due attention is paid to the concepts of “improvisation”, “creative pupil improvisation”, the factors that block its manifestation not only in reading lessons but after school hours. Ways to overcome the improvisational inertia of applicants with their own emotional intelligence are proposed. After all, the teacher also needs to feel the emotional state of a child and find the levers of optimal influence on the formation of emotional comfort in the classroom, the organization of team or individual work on the basis of child-centrism and respect for each child’s feelings. The classification of pupil improvisations (musical, visual, theatrical-dramatic) and practical ways of their use in reading lessons in primary schools of NUS on the example of specific texts from a modern textbook for primary school are considered in detail. Effective ways of emotional intelligence actualization through various forms of improvisation realization at reading lessons are offered. The goal of the study was achieved by substantiating the importance of creative pupil improvisation in reading lessons as a direction for the development of emotional intelligence of primary schoolchildren in NUS, outlining the types of pupil improvisation and the specifics of their use in reading lessons.

Key words: *creative pupil improvisation, emotional intelligence, primary schoolchildren, NUS, reading lesson.*